

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI - WPROWADZENIE

Najczęściej używanymi terminami na określenie pojawiających się problemów z dzieckiem, znanymi z literatury pedagogicznej i psychologicznej są:

- patologia społeczna,
- uczeń sprawiający trudności wychowawcze,
- uczeń trudny,
- dziecko niedostosowane społecznie,
- zaburzenia w zachowaniu,
- odchylenia od normy w zachowaniu się,
- niepowodzenia szkolne,
- zaburzenia emocjonalne,
- uzależnienie...

Wpływ na rozwój dziecka ma środowisko rodzinne, środowisko lokalne oraz środowisko szkolne. W środowisku czyhają na dziecko zagrożenia i problemy. Zagrożenia czyhają nie tylko w świecie zewnętrznym. Człowiek niedojrzały sam dla siebie może być zagrożeniem, gdy dokonuje takich wyborów, które zakłócają jego rozwój.

Uczniowie często podejmują zachowania demonstracyjne wynikające z ich wieku rozwojowego, ale też zachowania ryzykowne – hamujące lub niszczące rozwój.

Profilaktyka – to CHRONIENIE człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest ochrona dziecka, ucznia, wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.

Skuteczność działań profilaktycznych zależy od stałych, długofalowych oddziaływań, a te są możliwe tylko w codziennym kontakcie wychowanka z wychowawcą. Takie warunki zapewnia szkoła. Prowadzenie dziecka ku dojrzałości jest zarówno wychowaniem, jak i profilaktyką.

Takie widzenie wychowania i profilaktyki stawia szczególne wymagania wychowawcom. Do dobrego wypełniania własnych zadań niezbędna jest wiedza nie tylko o współczesnych, cywilizacyjnych zagrożeniach, ale przede wszystkim o naturze człowieka i celu życia ludzkiego, jak również o mechanizmach psychologicznych prowadzących do destrukcyjnych zachowań.

Wprowadzenie obowiązku opracowania przez szkoły programu profilaktyki ma na celu skoordynowanie działań wszystkich nauczycieli w szkole z działaniami w szerszym środowisku. Pomoże też w budowaniu rozwiązań systemowych, a nie ograniczanie się do wybranych problemów ucznia i szkoły.

OPIS PODMIOTÓW SZKOŁY I ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Uczestnikami zajęć i oddziaływań są uczniowie, ich rodzice, a nawet całe rodziny, wychowawcy, nauczyciele, a także personel techniczny.

Ze względu na różnorodne problemy i potrzeby, do każdej grupy adresowane są inne oddziaływania.

SZKOŁA

Zespół Szkół Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Macieja Kalenkiewicza „Kotwiczka” ma swoją siedzibę w Kętrzynie przy ulicy Kazimierza Wielkiego 12 na Osiedlu Piastowskim. Nowy budynek szkolny oddany do użytku w 2000 roku posiada nowoczesnie wyposażone sale lekcyjne i pracownie, jest również przystosowany dla uczniów niepełnosprawnych.

Szkoła liczy 18 oddziałów klasowych: 8 klas nauczania zintegrowanego - w tym 3 klasy integracyjne; 9 klas IV – VI, do których uczęszczają również uczniowie niepełnosprawni; 1 klasa gimnazjalna integracyjna.

Szkoła pracuje na jedną zmianę, a zajęcia lekcyjne odbywają się od godziny 8.00 do godziny 14.30.

W budynku szkolnym mieści się sala komputerowa, gabinet językowy, świetlica szkolna, świetlica terapeutyczna, harcówka, izba tradycji, archiwum szkolne, gabinet pielęgniarstwa, gabinet stomatologiczny, stołówka, sala do gimnastyki korekcyjnej, sala do ćwiczeń rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych.

W końcowej fazie budowy jest hala widowiskowo – sportowa wraz z kompleksem boisk.

Budynek szkolny jest doskonale przystosowany do nauki dzieci niepełnosprawnych. Posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich, odpowiednie toalety i salę rehabilitacyjną. Uczniowie niepełnosprawni mają zorganizowany dowóz z miejsca zamieszkania do placówki szkolnej.

Dyrektor mgr Jacek Czyżak i wicedyrektor mgr Elżbieta Krzak stanowią kierownictwo szkoły.

Szkoła zatrudnia 34 nauczycieli: 8 n-li nauczania zintegrowanego, 3 n-li języka polskiego, 2 n-li języka angielskiego, 2 n-li matematyki, przyrody -2, sztuki -1, techniki -2, informatyki -1, historii -2, wychowania fizycznego -3, przygotowania do życia w rodzinie -1, fizyki -1, chemii -1, religii -4 oraz nauczyciela gimnastyki korekcyjnej, nauczania indywidualnego -2 i pedagoga szkolnego.

Wszyscy nauczyciele mają ukończone wyższe studia, niektórzy kilka kierunków, co umożliwia im nauczanie więcej niż jednego przedmiotu lub prowadzenie dodatkowych zajęć. Wykwalifikowana kadra nauczycielska prowadzi zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, zajęcia w świetlicy szkolnej, w

świetlicy terapeutycznej, bibliotece. W klasach integracyjnych pracę dydaktyczną i wychowawczą nauczycieli wspiera nauczyciel wspomagający.

Specjalistyczną pomoc w opiece nad dziećmi sprawują dwie pielęgniarki szkolne oraz stomatolog.

Zatrudniony w szkole personel techniczny stanowią: sekretarz szkoły, woźna, kucharka, pracownik techniczny do spraw monitoringu, sprzątaczkę i konserwatorzy.

Dzieci i młodzież uczęszczający do szkoły w większości są mieszkańcami Osiedla Piastowskiego. Uczniowie dojeżdżający z Wopławki stanowią największą liczbę uczniów spoza obwodu szkolnego. Uczniowie niepełnosprawni przyjęci do szkoły pochodzą nie tylko z terenu miasta Kętrzyna, ale i z okolic.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DIAGNOZOWANIEM ZAGROŻEŃ

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002r. działalność profilaktyczna jest obowiązkiem szkoły od 1 września 2002r. Szkoły mają obowiązek opracowania szkolnego programu profilaktyki.

Dnia 22.10.2002r. powołany został skład zespołu do opracowania Szkolnego Programu Profilaktyki. Podstawą do konstruowania tego programu było przeprowadzenie diagnozy w środowisku lokalnym, rodzinnym, uczniowskim i nauczycielskim. Zespół opracował ankiety diagnozujące wyżej wymienione środowiska. Prowadzone też były rozmowy indywidualne z uczniami, ich rodzicami oraz nauczycielami; obserwacje zachowania uczniów w sytuacjach naturalnych, nieformalnych; prowadzono monitoring zjawisk niebezpiecznych oraz comiesięczną analizę frekwencji.

Wstępna diagnoza ujawniła istnienie problemów wychowawczych obejmujących:

1. Warunki rodzinne: konflikty, zaburzenia w komunikowaniu się, dezorganizację rodzinną, przemoc domową, rodziny z problemem alkoholowym, proalkoholowe normy kulturowe.
2. Problemy emocjonalne: niedojrzałość emocjonalną, niską samoocenę.
3. Problemy szkolne: niepowodzenia w nauce, małe zainteresowanie nauką szkolną, wagi, nieuzasadnione opuszczanie zajęć lekcyjnych,
4. Problemy interpersonalne: agresywne zachowania, stosowanie przemocy, używanie wulgaryzmów, niską kulturę osobistą, odrzucenie przez rówieśników (mobbing).
5. Problemy ekonomiczne: bezrobocie, nędzę i ubóstwo.
6. Niepełnosprawność fizyczną.

7. Opóźnienie rozwoju: inteligencję na pograniczu normy intelektualnej, niekompetencję społeczną, deficyt uwagi, trudności w czytaniu, brak odpowiednich nawyków i umiejętności związanych z pracą.

13.02.2003r. na posiedzeniu Rady Pedagogicznej została przeprowadzona ankieta wśród nauczycieli. Celem diagnozy było rozpoznanie problemów wychowawczych, sposobów reagowania na nie i przewyżczenia ich. Interesowało nas również, gdzie i u kogo nauczyciele szukają pomocy w przypadku kłopotów z uczniem trudnym.

Z analizy ankiet wynika że:

- w czasie lekcji najwięcej problemów sprawiają uczniowie rozmawiający, lekceważący uwagi nauczyciela, mało aktywni i nieprzygotowani do lekcji (brak przyborów szkolnych);
- podczas przerwy problemy stwarzają uczniowie biegający, dokuczający innym dzieciom, wulgarni i lekceważący uwagi nauczyciela dyżurującego;
- na niewłaściwe zachowanie uczniów nauczyciele reagują: zwracaniem uwagi, tłumaczeniem, wpisywaniem uwagi, wezwaniem rodziców;
- według nauczycieli przyczyną trudności z uczniem jest środowisko rodzinne;
- rodzice uczniów sprawiających trudności sporadycznie kontaktują się ze szkołą, najczęściej przychodzą na wezwanie;
- najczęściej nauczyciele zwracają się o pomoc do pedagoga szkolnego;
- zdaniem nauczycieli należy chronić dzieci z trudnościami i zaburzeniami, pomagać im poprzez współpracę ze specjalistami, indywidualną pracę z uczniem oraz współpracę z rodzicami.

Ankiety wśród uczniów klas IV-VI przeprowadzone zostały na godzinach wychowawczych. Celem diagnozy było zbadanie postaw wobec nałogów i przemocy.

Ankiety wśród uczniów klas IV-VI wykazały że:

- 29% dzieci nie czuje się w szkole bezpiecznie.
- 40% dzieci było w szkole ofiarą agresji i przemocy.
- 6,8% dzieci było sprawcą agresji i przemocy w szkole.
- najczęściej uczniowie szukają pomocy u wychowawcy i u rodziców;
- od 45% uczniów próbowano wymusić pieniądze, a od 56% inne rzeczy;
- uczniowie obawiają się klasówek, złych kolegów, starszych uczniów, testu kompetencji;
- 11% uczniów paliło papierosy, w tym 1,5% pod przymusem;
- 28% uczniów piło napoje alkoholowe. Najczęściej był to szampan, piwo, wódka, wino;
- 4,3% uczniów miało kontakt ze środkami odurzającymi - wymieniono: klej, LSD, amfetaminę, marihuanę, morfinę;

-na terenie szkoły uczniowie są świadkami korzystania z używek, ale największy kontakt z używkami mają na podwórku.

Wśród uczniów klas I-III przeprowadzono ankietę „**Narysuj i napisz**”. Celem jej było poznanie sytuacji, w jakich dziecko czuje się bezpiecznie, a w jakich ma poczucie zagrożenia.

DOBRE SAMOPOCZUCIE

Na 198 uczniów ankietowanych 160 odpowiedziało, że na dobre samopoczucie mają wpływ prawidłowe relacje międzyludzkie: poczucie, że jest się otoczonym troską, kochanym, cenionym, właściwe stosunki w rodzinie i grono przyjaciół. Duży wpływ na dobre samopoczucie ma posiadanie rzeczy materialnych typu: rower, książki, pieniądze (123) oraz osiągnięcia szkolne i sportowe (106). Atrakcyjne spędzanie wolnego czasu również wprawia dzieci w dobry humor. Powodem zadowolenia może być piękna, słoneczna pogoda (49), obfite i smaczne jedzenie (43), święta i uroczystości rodzinne (34), dbałość o dobry wygląd (19).

ZŁE SAMOPOCZUCIE

Najwięcej uczniów (106) wskazało na relacje międzyludzkie jako przyczynę złego samopoczucia. Relacje te dotyczyły: utraty i braku przyjaciół, braku opieki, rodziny, dręczenia, bicia. Kolejnym niepokojącym objawem złego samopoczucia są słabe wyniki w nauce, złe oceny. Na tę przyczynę wskazało 93 uczniów. Powodem niepokoju dzieci są również choroby i wypadki losowe (79). Brak pewnych rzeczy, ale nie tylko podstawowych środków niezbędnych do życia, wpływa na złe samopoczucie u 59 osób. Zły nastrój wywołuje u dzieci także zła pogoda (38), znudzenie, zaniepokojenie, brak pewności (33), troska o własny wygląd (18). Tylko u 3 dzieci złe samopoczucie wywołują kontakty z ludźmi uzależnionymi i z różnymi nałogami.

W związku z pracą nad konstruowaniem Szkolnego Programu Profilaktyki poprosiliśmy rodziców o wypełnienie ankiety, która miała na celu zgromadzenie rzetelnych informacji i opinii na temat kontaktów rodziny ze szkołą, sytuacji rodzinnej, domowej i materialnej.

Z przeprowadzonej ankiety wynikają następujące wnioski:

*-zdaniem rodziców dzieci chętnie uczęszczają na zajęcia szkolne;
-ankietowani rodzice w większości kontaktują się ze szkołą uczestnicząc w zebraniach i wywiadówkach natomiast wzywani są do szkoły z powodu agresji dzieci;*

- po zajęciach lekcyjnych najczęściej dzieci przebywają na podwórku, w gronie rówieśników lub w gronie rodzinnym. Nieliczne dzieci uczęszczają na zajęcia do domu kultury, na zajęcia sportowe, koła zainteresowań;
- w większości domów nie występuje przemoc, jednak istnieją sporadyczne przypadki przemocy fizycznej, psychicznej i emocjonalnej, których sprawcą jest najczęściej ojciec, natomiast ofiarami są dzieci i matki; z przemocą dzieci spotykają się na podwórku;
- według ankietowanych ich rodziny są wolne od problemu alkoholowego, karalności i nadzoru kuratora; do istnienia tych problemów przyznają się tylko nieliczni;
- rodziny uczniów naszej szkoły są w większości pełne, rodzice w większości posiadają wykształcenie średnie i w większości pracują;
- warunki mieszkaniowe określane są jako dobre, a sytuacja materialna rodzin jako wystarczająca;
- rodzice wykazują chęć współpracy ze szkołą i zainteresowani są różnymi formami pedagogizacji.

Na podstawie wywiadów środowiskowych, rozmów indywidualnych, obserwacji, sondaży diagnostycznych oraz podsumowania i opracowania wyników ankiet przeprowadzono i opracowano wyniki diagnozy, a także dokonano wyboru obszarów i stworzono strategie działania. Uczniowie z różnego rodzaju problemami oraz ich rodziny zostali objęci pomocą i wsparciem, np. uczęszczają na zajęcia do świetlicy terapeutycznej, zostali objęci dożywianiem, otrzymali pomoc materialną, korzystają z indywidualnej terapii specjalistycznej.

CEL OGÓLNY SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

Celem Szkolnego Programu Profilaktyki są wszelkie działania na rzecz

-wspierania rozwoju pełnego zdrowia,

-redukcji czynników ryzyka,

-promocji zdrowego stylu życia.

-Posiadanie zdolności do samodzielnego dokonywania wyboru zachowań właściwych dla zdrowia własnego i innych ludzi.

-Podniesienie jakości działań podejmowanych na rzecz zdrowia ucznia przez osoby sprawujące nad nim opiekę, mających na celu zapobieganie zachowaniom problemowym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

-Kształcenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie.

-Wspieranie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

-Otoczenie opieką uczniów z rodzin objętych bezrobociem i ubóstwem.

-Właściwe funkcjonowanie uczniów w szkole.

- Kształtowanie pozytywnych postaw w trakcie rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego uczniów.
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości u uczniów.
- Wszechstronne przygotowanie uczniów do pełnienia różnych funkcji społecznych.
- Przygotowanie uczniów do samodzielnego podejmowania trafnych decyzji i kształtowania otaczającej rzeczywistości.
- Kształtowanie umiejętności współżycia i współdziałania dzieci zdrowych i niepełnosprawnych w jednej placówce szkolnej.
- Wyrabianie postawy odpowiedzialności za los innego człowieka.
- Budzenie i rozwijanie więzi uczuciowych, przyjaźni, empatii, tolerancji.

ZADANIA SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

- Ustawiczne diagnozowanie środowiska rodzinnego uczniów.
- Ukazanie uczniom wartości zdrowia jako potencjału, którym dysponują.
- Zapoznanie ze sposobami zachowania i umacniania, a także poprawy zdrowia.
- Rozwijanie zdolności do samokontroli, samoobserwacji i samopielegnacji zdrowia oraz do wspierania innych ludzi w tych zachowaniach.
- Wyrabianie postawy odpowiedzialności za swoje zdrowie wraz z umiejętnością przewidywania skutków własnych zachowań.
- Pedagogizacja rodziców.
- Udział uczniów w zajęciach świetlicy terapeutycznej, kółkach zainteresowań.
- Realizacja treści dotyczących rodziny na zajęciach dydaktycznych i godzinach wychowawczych.
- Współpraca z instytucjami i specjalistami do spraw rodziny.
- Pomoc materialna potrzebującym rodzinom.
- Ciągłe diagnozowanie środowiska szkolnego uczniów.
- Stwarzanie uczniom warunków do wszechstronnego rozwoju oraz do budowania pozytywnego obrazu siebie.
- Wyposażenie uczniów w umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych.
- Stwarzanie korzystnych sytuacji do współżycia osób niepełnosprawnych i zdrowych.
- Wdrażanie uczniów zdrowych do pomocy i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi.
- Uwrażliwienie dzieci na los osób niepełnosprawnych.

Efekty:

- Wiedza o zdrowiu, jego wartości oraz jego zagrożeniach.
- Niwelowanie stanów zagrażających zdrowiu.
- Dobra znajomość środowiska rodzinnego uczniów.

- Coraz lepsze uczestnictwo rodziców w życiu szkoły.
- Rozwój zainteresowań uczniów oraz właściwe spędzanie czasu wolnego.
- Dzieci otrzymują pomoc: bezpłatne śniadania, odzież, obuwie, podręczniki szkolne, bilety wstępu do kina, refundowany wypoczynek letni i zimowy.
- Uczeń zna swoją wartość i miejsce w szkole.
- Uczeń uczestniczy we wszelkich zajęciach organizowanych przez szkołę.
- Uczeń ma możliwość wszechstronnego rozwoju.
- Uczeń potrafi podejmować trafne decyzje i radzić sobie w sytuacjach trudnych.
- Powstanie klas integracyjnych.
- Współpraca szkoły z instytucjami, organizacjami i specjalistami powołanymi do niesienia pomocy.
- Umiejętność współżycia i współdziałania dzieci zdrowych i niepełnosprawnych w codziennym życiu, wyrażanie empatii, przyjaźni i tolerancji.

OBSZARY

I. SZKOŁA

II.PROMOCJA ZDROWIA I EDUKACJA W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI PSYCHOSPOŁECZNYCH

III. RODZINA

IV. INTEGRACJA

MISJA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

Nasza szkoła jest placówką, w której wszyscy uczniowie zdobywają wiedzę i rozwijają umiejętności życiowe, umożliwiające im pozytywne zachowania przystosowawcze, dzięki którym potrafią optymalnie funkcjonować we współczesnym świecie i skutecznie poradzą sobie z zadaniami, wymaganiami i wyzwaniem codziennego życia.